

Sprawozdanie merytoryczne
z realizacji zadania pt. „Dofinansowanie działalności edukacyjnej
„Zielonej
Szkoły” wg harmonogramu rzeczowo – finansowego do umowy
nr WFOŚ/D/723/6/2017 w okresie od 01.01.2017 r. do 30.06.2017 r.

Uczestnicy wszystkich zadań edukacyjnych Zielonej Szkoły zostali poinformowani o dofinansowaniu zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Działalność Zielonej Szkoły w Schodnie opiera się na organizacji różnorodnych, całorocznych działań z zakresu edukacji przyrodniczo- ekologicznej dla grup szkolnych z województwa pomorskiego. Podczas spotkań edukacyjnych prym wiodą lekcje przyrody prowadzone w „żywym laboratorium” – warsztaty terenowe we Wdzydzkim Parku Krajobrazowym. Sprzyja temu położenie Zielonej Szkoły na terenie Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie” oraz Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Edukacja w terenie prowadzona była w różnych formach z głównym naciskiem na organizację kilkudniowych obozów z noclegami w Zielonej Szkole, ale także badania i obserwacje jednodniowe oraz akcje i festyny o tematyce przyrodniczej.

W okresie od stycznia do czerwca 2017 roku z oferty edukacyjnej Zielonej Szkoły w Schodnie skorzystało łącznie ok 2700 uczestników z 112 grup zorganizowanych województwa pomorskiego.

1. EDUKACJA EKOLOGICZNA W ZIELONEJ SZKOLE W SCHODNIE - FORMY DZIAŁALNOŚCI OD STYCZNIA DO CZERWCA 2017 ROKU:

1.1 Organizacja kilkudniowych warsztatów z edukacji ekologicznej: główny nacisk kładziono na organizację kilkudniowych obozów, podczas których uczestnicy mieli okazję "na żywo" poznawać przyrodę, krajobraz i kulturę na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. W trakcie kilku- dniowego przebywania na obszarze cennym przyrodniczo codziennie uczestniczyli w 3-godzinnych warsztatach, prowadzonych przez wykwalifikowaną kadrę pasjonatów przyrody. Nierzadko mieli okazję poznać, zaobserwować rzadkie i cenne gatunki roślin i zwierząt oraz zrozumieć potrzebę ich ochrony. Zajęcia prowadzone były w formie obserwacji, badań, doświadczeń i innych metod aktywizujących. Tematy przyrodnicze przedstawiane dogłębnie i szczegółowo , ale przede wszystkim z emanującą pasją osób prowadzących. Pozwala to zrozumieć i poznać często trudne w teorii zjawiska przyrodnicze, a także zaciekać odbiorców

tematyką przyrodniczą co daje długoterminowe perspektywy przyszłościowe w temacie ochrony przyrody w Polsce.

Przed planowanym pobytem grupy pisemnie dokonywały wyboru, co do preferowanej tematyki zajęć, dostosowując ją do aktualnie realizowanych zagadnień na lekcjach biologii i przyrody w szkole. Podczas pobytu dodatkową atrakcją i możliwością poznania przyrody Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego były wycieczki rowerowe i piesze, organizowane na jego szlakach.

Przykładowy plan pobytu:

	Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek
Przedpołudnie	Zakwaterowanie Prelekcja na temat Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego	Rowerowa wycieczka przyrodniczo- krajoznawcza szlakami WPK z wizytą przy przeprawce dla ryb wędrownych	Warsztaty „Szlakiem bobra europejskiego ”	Warsztaty „Woda źródłem życia” oraz „Chemia w przyrodzie”	Konkurs z wiedzy przyrodniczej zdobytej na warsztatach
Popołudnie	Pieszna ścieżka przyrodnicza wokół jez. Schodno	Warsztaty „Owady najliczniejsze na świecie”	Warsztaty „Reaktywacja – tworzymy ozdoby z odpadów”	Warsztaty : „ Cztery pory roku w życiu drzewa”	Dla chętnych grup przejazd do Wdzydz Kiszewskich na zajęcia o j. Wdzydzkim
Wieczór	Zaj. Własne – organizacja czasu na terenie zaaranżowanego ogrodu Zielonej Szkoły	Zaj. Własne – organizacja czasu na terenie zaaranżowane o ogrodu Zielonej Szkoły	Warsztaty „Nietoperze – nocni łowcy”	Ognisko z kaszubskimi przyśpiewkami	----- -----

Od stycznia do czerwca 2017 roku w warsztatach kilkudniowych uczestniczyło **łącznie 801 uczestników z 30 grup, w tym:**

Szkoły z województwa pomorskiego	Warsztaty 4-5 dniowe	Warsztaty 2-3 dniowe
Szkoły podstawowe	311 (12 grup)	245 (9 grup)
Gimnazja	59 (2 grup)	155 (6 grupy)
Szkoły średnie i dorośli	-	31(1 grupy)

1.2 Pozostałe formy edukacji ekologicznej, prowadzonej przez Zieloną Szkołę w Schodnie:

Poza organizacją warsztatów kilkudniowych, edukacja realizowana była poprzez : plenerowe festyny, cykliczne akcje proekologiczne oraz warsztaty jednodniowe. W ramach czego zorganizowano:

AKCJE EDUKACYJNA – kilkietapowa forma zajęć dla klas szkolnych, której celem jest zachęcenie i wskazanie możliwości aktywnego działania na rzecz ochrony przyrody i oszczędzania dóbr natury:

- **„Eko-informacje na udane wakacje”** – w czerwcu 2017 roku Zielona Szkoła zorganizowała akcję o tematyce proekologicznej dla szkół podstawowych powiatu kościerskiego. Zorganizowano spotkania z uczniami szkoły podstawowej nt. bezpiecznego i w zgodzie z naturą wypoczynku letniego. Zwracano uwagę na proste domowe sposoby, które przyczyniają się do ochrony środowiska i klimatu oraz wskazywano na aktywności, przyjazne naturze. Czas wakacyjny jest wyjątkowym okresem pod względem korzystania z dóbr natury, więc szczególną uwagę zwróciliśmy na organizowanie wypoczynku w zgodzie z nią. Podsumowaniem i kontynuacją spotkań edukacyjnych było ogłoszenie konkursu pod hasłem: „Zbieraj eko-informacje przez całe wakacje”. W akcji wzięło udział **136 uczniów, z 6 grup** powiatu kościerskiego.

FESTYNY EKOLOGICZNE – jednodniowe imprezy plenerowe o szerokim zasięgu, zorganizowane przez Zieloną Szkołę przy współpracy z lokalnymi instytucjami:

Wiosenne Warsztaty Przyrodnicze zorganizowane przez Wdzydzki Park Krajobrazowy i Zieloną Szkołę w tym roku przebiegały pod hasłem: **„Łąki i jej mali mieszkańcy”**. Miały na celu przybliżenie uczestnikom różnorodności, bogactwa życia na łące i poznanie bliżej jej małych mieszkańców oraz docenienie roli chwastów w przyrodzie. Wsparciem merytorycznym i organizacyjnym tegorocznych warsztatów był Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Szymbarku, Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana oraz Nadleśnictwa Kościerzyna i Lipusz.

Na wstępie przeprowadzono krótką pogadankę z przyrodnikami na temat zwiastunów wiosny w przyrodzie, a następnie zebrani uczestnicy wraz z opiekunami pod okiem przyrodników wyruszyli w teren. Tam, na okolicznych łąkach mieli okazję „dotknąć” przyrodę z bliska, rozpoznając różne gatunki roślin oraz zwierząt.

Po powrocie na uczniów czekały: stoiska edukacyjne, wystawy prac konkursowych, stanowiska plastyczne (wykonywanie żab z kamieni), wstęgi z ciekawostkami nawiązującymi do życia na łąkach oraz wiele innych atrakcji.

Na starszych uczniów czekała gra edukacyjno-rekreacyjna pt. „Stokrotka” polegała ona na jak najszybszym dotarciu do mety poruszając się po polach, na których czekały zadania

praktyczne. Zorganizowany został także konkurs dla nauczycieli w formie quizu o tematyce nawiązującej do łąk i jej mieszkańców.

W Wiosennych Warsztatach Przyrodniczych wzięło udział ponad **270 uczestników, 8 grup** ze szkół podstawowych powiatu kościerskiego.

WARSZTATY JEDNODNIOWE – wspierając bieżące zagadnienia i inicjatywy lokalnych mieszkańców Zielona Szkoła w Schodnie organizuje dla zainteresowanych zajęcia o tematyce poruszającej bieżące zagadnienia i potrzeby z zakresu edukacji przyrodniczej w regionie. Są to zajęcia prowadzone m.in w oparciu o tematykę działań ochronnych prowadzonych na obszarze Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego oraz cykle warsztatów przyrodniczych poruszających zagadnienia spotykane w otaczającej przyrodzie w nawiązaniu do poszczególnych pór roku. W pierwszym półroczu 2017 roku zorganizowano:

- Cykl warsztatów terenowych z laboratorium „pod chmurką” : „ **Gdzie rzeka Wda płynie, tętni życie w dolinie**” - w tym roku na warsztatach jednodniowych pochylamy się głównie nad zagadnieniem rzek, nawiązując do ogólnopolskich obchodów Roku Rzeki Wisły. W związku z tym zorganizowano warsztaty terenowe, polegające na badaniach najdłuższej rzeki Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego - Wdy. Uczestnicy ocenili pod okiem hydrobiologa stan czystości wody, nauczyli się rozpoznawać bioindykatory i ocenili jakie czynniki mają wpływ na degradację rzek i jak można temu zapobiec. Ze względu na zainteresowanie i chęć udziału okolicznych szkół przewidziano kontynuację we wrześniu 2017 roku. Dotychczas w akcji wzięło udział 85 uczestników (2 grupy) .
- Tegoroczne warsztaty „*Na tropie zimowej przyrody*” zebrały grono miłośników zimowej przyrody. Edukatorzy z Zielonej Szkoły w Schodnie zapraszani przez zainteresowane szkoły z powiatu kościerskiego realizowali zajęcia edukacyjne na ich terenie. Zajęcia nawiązywały do różnych przystosowań zwierząt oraz roślin do przetrwania zimy oraz rozpoznawaniem gatunku w terenie po śladach i tropach. Wskazywano też na możliwości pomocy niektórym gatunkom w tym trudnym czasie. Zajęcia miały charakter terenowy, podparte prezentacją multimedialną. Dzieci z łatwością przyswajały zdobyte informacje podczas gier i zabaw edukacyjnych z wykorzystaniem m.in. tablicy magnetycznej „Leśne familie” oraz chusty Klanza. Nie zabrakło także zwierzęcych kalamburów czy gry pt. „Zgadnij jakim zwierzęciem jestem.” W warsztatach wzięło udział **388 uczniów z 17 grup** powiatu kościerskiego.
- „*Wiosenny budzik*” u płazów . W marcu w partnerstwie z Urzędem Miasta w Kościerzynie przeprowadzono akcję plenerową, mającą na celu uwrażliwienie zainteresowanych na „płazie problemy”. Aby przedstawić te kwestie w jak najlepszy sposób zorganizowane zostało stoisko informacyjne, połączone z grami i

ciekawostkami oraz stoisko terenowe ze specjalistą herpetologiem. Przedsięwzięcie zostało, nieprzypadkowo, zrealizowane w miejscu gdzie płazy napotykają duże przeszkody, przechodząc przez niezabezpieczony odcinek drogi. Herpetolog podczas warsztatów przedstawił możliwości pomocy tej cennej grupie zwierząt.

W warsztatach wzięło udział około **300 uczestników (10 grup)**.

- **Warsztaty jednodniowe, wspierające inicjatywy lokalnych instytucji:** organizowane na zgłoszenie szkół i instytucji, podejmujących zagadnienia pro- przyrodnicze na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. W ramach współpracy zorganizowano dodatkowo 11 warsztatów, w których wzięło udział **390 uczestników z 16 grup**.

WSPÓLPRACA PRZY OBSŁUDZE STOISK EDUKACYJNYCH I WSPARCIE MERYTORYCZNE DZIAŁAŃ PROEKOLOGICZNYCH ORGANIZOWANYCH PRZEZ INSTYTUCJE Z TERENU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO:

- **Organizacja stoiska edukacyjnego w ramach obchodów Światowego Dnia Ziemi w Kościerzynie:**

Zarząd Powiatowy Ligi Ochrony Przyrody w Kościerzynie zaprosił Zieloną Szkołę w Schodnie do uczestnictwa w imprezie edukacyjnej w ramach obchodów Światowego Dnia Ziemi pod hasłem „**W KIERUNKU NATURY**”, które odbyły się dnia 24.04.2017. Wspólnie z Wdzydzkim Parkiem Krajobrazowym - Zielona Szkoła w Schodnie zorganizowała stoisko edukacyjne, promujące walory przyrodnicze chronionego regionu. Stoisko, na którym przygotowano wystawę przyrodniczą oraz zorganizowano gry i konkursy na temat wiosennej przyrody (ze szczególnym uwzględnieniem tematu ochrony płazów w tym czasie) odwiedziło ok **300 mieszkańców** powiatu kościerskiego.

- Udział w festynie przyrodniczym, organizowanym przez Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku „ **Bioróżnorodność- poznaj by zachować**” . W dniach 19-20 maja 2017 roku Wdzydzki Park Krajobrazowy wraz z Zieloną Szkołą w Schodnie zaprezentował stoisko edukacyjne pod hasłem „Niechaj ktoś odgadnie, co rzeka ma na dnie” . Odwiedzający mogli na żywo zaobserwować organizmy makrobentosu rzecznej w specjalnie przygotowanym akwariu, następnie sprawdzić swoją wiedzę w grach i quizach o tematyce rzecznej oraz poznać walory wodne Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego na banerach i innych materiałach informacyjnych. Stoisko cieszyło się dużym zainteresowaniem, szczególnie możliwość zaobserwowania żywych organizmów, mieszkających w wodach płynących Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.

KONKURSY O TEMATYCE PRZYRODNICZEJ: umożliwiają wnikliwą analizę tematu przyrodniczego, wpływają na rozwijanie własnych pasji i zainteresowań:

- „**Kwitnąca wiosna**”, konkurs plastyczny dotyczący flory wiosennej, **16 uczestników**

- **„Bioróżnorodność na łące”** – pozwolił na dostrzeżenie i zrozumienie potrzeby zachowania **naturalnych łąk** z zachowaniem bioróżnorodności, **14 uczestników**
- **„Eko – logo na wakacje”** – w czerwcu 2017 został ogłoszony konkurs dla uczniów szkoły podstawowej polegający na stworzeniu logo, promującego proekologiczne zachowania w gospodarstwie domowym i w miejscach publicznych, wpływające na oszczędność codziennie zużywanych surowców. Polega on na stworzeniu eko - logo w formacie A5 wraz z hasłem, dotyczącym wdrażania pozytywnych nawyków w życiu codziennym (np. oszczędzanie wody, prądu, surowców w domu, w szkole...). Podsumowaniem konkursu będzie wydruk zwycięskich haseł i projektów w formie plakatów, które trafią do szkół z powiatu kościerskiego, biorących udział w konkursie. Ogłoszenie wyników i zwycięskich projektów nastąpi we wrześniu 2017 roku

W ramach działalności edukacyjnej Zielonej Szkoły przeprowadzono warsztaty nieodpłatne prowadzone przez pracowników szkoły oraz PZPK, a także 106 odpłatnych warsztatów z edukacji ekologicznej prowadzonych przez następujących instruktorów:

Prowadzący		Tematyka warsztatów	L.w
Mgr Agnieszka Przesmycka	Członek PTOP „Salamandra” pracownik RDOŚ w Gdańsku	„Już lubimy nietoperze” „Wycieczka w epokę lodowcową”	10
Mgr inż. Krzysztof Jarzyński	Leśniczy w l. Płocice	„Cudowny ekosystem lasów WPK”	8
Mgr Adam Michalak	Zootechnik, członek OTOP, przewodnik turystyczny	„Środowisko przyrodnicze i topograficzne na obszarze WPK”	14
Dr Małgorzata Piotrowicz	Entomolog, właścicielka firmy zajmującej się edukacją ekologiczną	„Owady najliczniejsze na świecie”	18
Mgr Tomasz Narczyński	Farmaceuta, członek PTOP Salamandra	„Płazy i gady Polski” „Nietoperze – nocni łowcy”	10
Mgr Artur Sikorski	Geograf, kartograf	„Jak czytać mapę i nie zgubić się w terenie?”	14
Mgr Katarzyna Gałęcka	Chemik, właściciel firmy realizującej edukację pozaformalną	„Wiem, co jem – Moja żywność bliżej natury”	2
Maciej Tomys	Wykwalifikowany sokolnik, właściciel firmy sokolniczej o profilu edukacyjnym	„Drapieżcy wśród ptaków”	4
Czesław Hinc	Regionalista, właściciel firmy „Zakład Usługowy Ela”	„Przyroda Kaszub w naturze oraz w rzeźbie i malarstwie”	1
Dr Małgorzata Łukaszewicz – Gniotyńska	Hydrobiolog, nauczyciel w liceum i gimnazjum	„Woda źródłem życia”	13
Romana Szlagowska	Nauczyciel biologii w liceum	„Chemia w przyrodzie”	6
Anna Peichert	Geograf, Ekolog, Przyrodnik działający w Pracowni Edukacji Ekologicznej w Tczewie, nauczyciel dyplomowany	„Historia Pomorza zaklęta w skałach”, „Nietoperze WPK”, „Domowy recykling”	6

Pozostałe zajęcia podczas pobytu uczniów realizowane były przez pracowników Zielonej Szkoły w Schodnie i Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego:

- Warsztaty z edukacji ekologicznej na tematy dotyczące przyrody Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego
- Piesze i rowerowe wycieczki szlakami edukacyjnymi w WPK.
- Gry i zabawy terenowe, edukacyjne zajęcia plastyczne i manualne o tematyce przyrodniczej,
- Przeprowadzanie „podsumowań dnia” - quizów i konkursów z wiedzy na temat: ochrony przyrody i środowiska,
- Organizacja i przewodnictwo na wycieczkach do atrakcyjnych przyrodniczo, kulturowo lub krajobrazowo miejsc na terenie Wdzydzkiego PK.

II) ROZWÓJ I MODERNIZACJA BAZY EDUKACYJNEJ ZIELONEJ SZKOŁY W I PÓŁROCZU 2017 ROKU:

- **„Remont części konstrukcji dachu z wymianą pokrycia dachu budynku Zielonej Szkoły”** - w czerwcu 2017 roku rozpoczęto prace : wykonanie robót budowlanych w ramach wyżej opisanego zadania oraz przekazano plac budowy firmie wykonującej roboty budowlane w tym zakresie.

W kwietniu 2017 roku zgodnie z decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska wykonano prace przygotowawcze na dachu Zielonej Szkoły, mające na celu zabezpieczenie przed stratami kolonii nietoperzy objętych ochroną gatunkową - karlika większego oraz mrocza późnego, które wykorzystują konstrukcję dachową jako schronienia. W ramach prac wykonano zabezpieczenia dachu, poprzez przykrycie folią budowlaną dachu, uniemożliwiające przedostanie się nietoperzy do kryjówek rozrodczych na czas zagrożenia: planowanych robót budowlanych. Jednocześnie zamontowano skrzynki natynkowe dla nietoperzy na budynku Zielonej Szkoły – spełniające rolę kryjówek zastępczych w czasie robót budowlanych.

EFEKT EKOLOGICZNY:

Celem działań ośrodka jest upowszechnienie wartości przyrodniczych, kulturowych, historycznych i krajobrazowych Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, jak i całego województwa pomorskiego. Sprzyja temu położenie siedziby Zielonej Szkoły- którą jest odrestaurowany ponad stuletni budynek - w niewielkiej kaszubskiej wsi Schodno, w otoczeniu której znajdziemy różnorodne naturalne siedliska przyrodnicze. Zajęcia prowadzone są z pasją i zaangażowaniem - przez pasjonatów przyrody, wspierających ochronę środowiska w Polsce oraz pracowników Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.

Efekt ekologiczny przeprowadzanych działań jest:

-kształtowanie właściwych postaw, wrażliwości i odpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego,

- zrozumienie i zapamiętanie wskazówek, co do potrzeby zachowania różnorodności przyrodniczej regionu,

-kilkudniowy pobyt na obszarze cennym przyrodniczo, bezpośrednie dotknięcie i zrozumienie praw rządzących przyrodą , pozwalają wzbudzić więź człowieka z naturą oraz poczucie odpowiedzialności dla zachowania jej dla przyszłych pokoleń,

-odkrywane są niejednokrotnie nowe pasje i zainteresowania przyrodnicze,

-kształtowanie potrzeby właściwej higieny spędzania wolnego czasu w sposób aktywny.

Efektom jednodniowych warsztatów, akcji edukacyjnych i imprez o tematyce ekologicznej organizowanych dla mieszkańców powiatu kościerskiego, poprzez to że odbiorcami są mieszkańcy miejscowości na terenie parku, jest istotny wpływ na zachowanie cennych wartości Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.

W ramach dofinansowania działalności Zielonej Szkoły przy WPK w I półroczu 2017 roku:

- Zorganizowano **30 turnusów kilkudniowych** tzw. „zielonych szkół”, w których uczestniczyło łącznie **801 uczestników**
- **34 warsztatów jednodniowych wspierających działania szkół i innych instytucji podejmujących zagadnienia pro -przyrodnicze: 863 uczestników.**
(w ramach czego zorganizowano m.in. warsztaty związane z ogólnopolskimi obchodami Roku Rzeki Wisły pn. „Gdzie rzeka Wda płynie, tętni życie w dolinie”)
- **akcję edukacyjną –„Zbieraj Eko-informacje przez całe wakacje”** warsztaty wieloetapowe z podjęciem czynnych działań uczniów, **136 uczestników**
- Zorganizowano festyn plenerowy - „**Wiosenne Warsztaty Przyrodnicze**” : **270 uczestników**
- Zorganizowano **konkursy plastyczne**, mające na celu sprawdzenie umiejętności, wiedzy i postawy uczniów - **30 uczestników.**
- Współorganizacja z Urzędem Miasta Kościerzyna jednodniowej plenerowej akcji edukacyjnej „**Wiosenny budzik u plażów**” , **300 uczestników**
- Uczestnictwo w imprezie edukacyjnej w ramach obchodów Światowego Dnia Ziemi pod hasłem „**W KIERUNKU NATURY**”, **300 uczestników.**

W tym roku wśród warsztatów jednodniowych prym wiodą lekcje w terenie, polegające na badaniach najdłuższej rzeki Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego - Wdy. Mają istotne znaczenie dla zachowania przyszłego stanu wód, szczególnie ze względu na to, że odbiorcami są mieszkańcy miejscowości, zlokalizowanych przy dolinie rzecznej, bezpośrednio na nią oddziałujących. Staramy się wspierać bieżące zagadnienia i inicjatywy

lokalnych mieszkańców, którzy mają istotny wpływ na zachowanie rodzimej przyrody regionu.

Ewaluacją naszych działań były: ankiety przeprowadzane po turnusach kilkudniowych oraz wysoki poziom wiedzy w przeprowadzanych konkursach z wiedzy przyrodniczej dla uczestników naszej oferty.

W I półroczu 2017 roku z oferty edukacyjnej Zielonej Szkoły w Schodnie skorzystało łącznie 2700 uczestników z 112 grup, głównie ze szkół województwa pomorskiego. Edukacja ekologiczna prowadzona w różnych formach została zrealizowana w ramach 106 odpłatnych warsztatów oraz 130 warsztatów prowadzonych przez pracowników Zielonej Szkoły.